

**IES VILAR PONTE
VIVEIRO**

**PROGRAMACIÓN MATERIAS LOMCE.
DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA.
Curso 2022-2023**

1.-CARACTERÍSTICAS DO CENTRO DE DO ALUMNADO.

SITUACIÓN

O centro acolle principalmente alumnos dos concellos de Viveiro e O Vicedo.

CENTROS ADSCRITOS

CEIP Lois Tobío
CEIP de Covas
CEIP O Landro

ENSINANZAS QUE OFERTA O CENTRO.

Educación Secundaria Obrigatoria
Bacharelato (Ciencias, Humanidades e Ciencias Sociais)

CARACTERÍSTICAS SINGULARES.

Trátase dun centro medio en canto ao número de alumnos. A convivencia é boa e a comunidade escolar, en xeral, está implicada nos labores educativos. O idioma maioritario é o castelán, aínda que o galego tamén ten unha implantación importante. O centro ten unha taxa importante de alumnado inmigrante e tamén alumnos de etnia xitana. Non hai graves problemas de disciplina e dase unha alta taxa de resultados académicos positivos. En canto aos recursos educativos, en xeral, son suficientes.

2.- SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS E RELACIÓN POR CADA UNIDADE.

VALORES ETICOS 2º de ESO

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN.

UD	Contidos	Mes	Sesións
1ª Avaliación			
Bloque 1. A dignidade da persoa.			
1	B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como fin en si mesma. B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cós actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.	Sep/Oct	4
1.Bloque 2.A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais.			
2	B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan	Oct/nov	3
Bloque 3. A reflexión ética.			
3	B3.1. Diferenza entre ética e moral. B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta. B3.3. Estrutura moral da persoa. B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Köhlberg. Paso da	Nov/Dec	5
2ª Avaliación			
1	B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa. B3.6. Características distintivas dos valores éticos. B3.7. Valores éticos e dignidade humana.	Xan	2
2	B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. B3.9. Relativismo moral dos sofistas. B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón. B3.11. Relativismo moral fronte ao obxectivismo moral.	Xan/Fe	3

3	<p>B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais.</p> <p>B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.</p> <p>B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins.</p> <p>B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.</p> <p>B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade, concepto de pracer, compatibilidade do egoísmo individual co altruismo universal.</p>		
Bloque 4. A xustiza e a política			
4	<p>B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.</p> <p>B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.</p> <p>B4.3. A política de Aristóteles.</p> <p>B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.</p>	Mar	2
3ª Avaliación			
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre Dereitos Humanos.			
1	B5.1. Relacións entre ética e dereito.	Ab	2
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.			
2	<p>B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto e todos os ámbitos da vida humana.</p> <p>B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico tecnolóxica.</p>	Ab 4	
3	<p>B6.3. Problemas de tecnodendencia</p> <p>B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.</p>	Mai/Xu	4

RELACIÓN POR CADA UNIDADE

		Valores éticos. 2º de			
U	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de	Peso na cualificación	Traballo na aula
1ª Avaliación.					
Bloque 1. A Dignidade da persoa					
1	CCL	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	50%	10%	100%

	CSC	VEB1.2.1. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral.	50%	10%	100%
	CSC	VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela.	50%	10%	100%
	CSC	VEB1.3.1. Sinala en qué consiste a virtude as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter	50%	10%	100%
	CAA CLL CSC	VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio racional.	50%	10%	100%
		Bloque 2. A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais			
2	CCL CD	VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informáticos.	50%	10%	100%
	CCL CCS CSIEE	VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.	50%	10%	100%
		Bloque 3. A reflexión ética.			
3	CSC	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.	50%	10%	100%
	CSC	VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética como unha guía racional da conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.	50%	10%	100%
	CSC	VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta.	50%	10%	100%
	CCL CSC	VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Kohlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da autonomía á heteronomía moral.	50%	10%	100%
		2ª Avaliación.			

1	CCL	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral. VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria.	50%	10%	100%
	CSC CSIEE	VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.	50%	10%	100%
2	CCL	VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc.	50%	10%	100%
	CCEC	VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en qué se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas.	50%	10%	100%
	CCL CSC	VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o intelectualismo moral, e explica en que consiste a postura de Platón ao respecto	50%	10%	100%
	CCL CSC	VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada.	50%	10%	100%
3	CAA CCL	VEB3.6.1. Enumera os elementos distintivos das teorías éticas e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedimentais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas	50%	10%	100%
	CCL CSC	VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.	50%	10%	100%
	CAA CCL	VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.	50%	10%	100%
	CCL	VEB3.7.1. Explica o significado do termo “eudemonismo” e o que para Arsitóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.	50%	10%	100%
	CCEC	VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.	50%	10%	100%

	CCL	VEB.3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.	50%	10%	100%
	CCEC	VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins.	50%	10%	100%
	CCL CSIEE	VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.	50%	10%	100%
		Bloque 4. A xustiza e a política	50%	10%	100%
4	CCEC	VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.	50%	10%	100%
	CAA	VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.	50%	10%	100%
	CAA CCL	VEB4.2.1. Elabora, recorrendo a súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe unha finalidade educativa ao Estado.	50%	10%	100%
	CAA CCL	VEB4.2.2. Selecciona e usa información co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle da á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e co ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas.		10%	100%
		3ª Avaliación			
1		Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos.	50%	10%	100%
	CCL CD	VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.	50%	10%	100%
		Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.			
2	CAA CMCCT CSC	VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, ético e ecolóxico, etc.)	50%	10%	100%
	CCL CMCCT CSC	VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de por límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo.	50%	10%	100%

	CMCCT	VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.	50%	10%	100%
3	CCL CMCCT CSC	VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnoddependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e as redes sociais, que conduce ás persoas cara a unha progresiva deshumanización.	50%	10%	100%
	CCL CMCCT CSC	VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e ós seus valores fundamentais.	50%	10%	100%
	CSC CSIEE	VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.	50%	10%	100%

VALORES DEMOCRATICOS EUROPEOS 2 ESO

1.- ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE: SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
	Bloque 1. Los valores europeos			
• a • e	<p>• B1.1. Los valores de la Unión: respeto a la dignidad humana, libertad, democracia, igualdad, Estado de derecho y respeto por los derechos humanos. Derechos de las minorías.</p> <p>• B1.2. Las sociedades plurales, no discriminatorias, tolerantes, justas y solidarias.</p>	<p>• B1.1. Comprende la importancia de los valores de los estados democráticos en la construcción de sociedades inclusivas.</p>	<p>• VDE1.1.1. Define los conceptos básicos de los estados democráticos y pone ejemplos extraídos de la vida cotidiana.</p>	<p>• CCL</p> <p>• CSC</p>

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.1.2. Reconoce los valores propios de la Unión Europea y los relaciona con los derechos fundamentales de los individuos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.1.3. Identifica contextos sociopolíticos y culturales respetuosos con el pluralismo y la diversidad a través de textos de actualidad. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.1.4. Valora la riqueza natural de las sociedades modernas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
• a	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. La igualdad entre hombres y mujeres y la igualdad afectivo-sexual. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Valora con perspectiva de género la diversidad y la igualdad en todas sus manifestaciones como elemento clave y enriquecedor de las sociedades inclusivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.2.1. Justifica la igualdad entre hombres y mujeres como un valor necesario de las sociedades plurales. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
• c				<ul style="list-style-type: none"> • CSC
• g	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. El valor de la diversidad social y cultural. 			<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
• h				<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
				<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.2.2. Reconoce situaciones de discriminación por razón de género en contextos cotidianos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.2.3. Conoce e identifica distintas representaciones culturales asociadas a comportamientos de la vida cotidiana como celebraciones, alimentación, ritos sociales, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CSIEE • CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE1.2.4. Aprecia y defiende mediante 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
			exposiciones orales la riqueza de las manifestaciones culturales en la pluralidad de la sociedad.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCEC
• a	• B1.5. Los valores en la construcción de la identidad cultural, el sentimiento de pertenencia, la visualización del ideal común, el compromiso y la coherencia.	• B1.3. Construye el sentimiento de pertenencia a una sociedad a través de la interacción respetuosa con el resto de la ciudadanía.	• VDE1.3.1. Define el concepto de identidad cultural y lo aplica sobre situaciones de la vida cotidiana.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CSIEE • CCEC
• g				
• o	• B1.6. Concepto de ciudadanía. Ciudadanía europea.			
	• B1.7. El concepto de amistad cívica.			
				• CCL
			• VDE1.3.2. Razona con sus propias palabras que significa pertenecer a una sociedad.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCEC
				• CCL
			• VDE1.3.3. Analiza qué implicaciones personales supone el sentimiento de pertenencia.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCEC
				• CCL
			• VDE1.3.4. Hace una propuesta de ideales comunes de las personas que conviven en su centro educativo.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCEC
				• CCL
			• VDE1.3.5. Establece compromisos coherentes	• CCL

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias		
			de actuación basados en esta propuesta de ideales comunes, reconociendo la necesidad de apoyo y defensa mutuos.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCEC 		
• a	<p>• B1.8. La actualización continua de los valores: las realidades cambiantes y los nuevos retos. El abordaje del conflicto como oportunidad de crecimiento y aprendizaje.</p> <p>• B1.9. Elementos y metodologías en la resolución de conflictos.</p>	<p>• B1.4. Participa en la resolución pacífica de conflictos a través de la realización de propuestas contextualizadas.</p>	• VDE1.4.1. Identifica fenómenos de conflicto en el mundo actual a través de casos reales y analiza sus causas.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA • CSC 		
• d					<ul style="list-style-type: none"> • CCEC 	
					• VDE1.4.2. Elabora propuestas de resolución de conflictos teniendo en cuenta los problemas identificados.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA • CSC
					• VDE1.4.3. Justifica cómo el tratamiento y la resolución pacífica de los conflictos contribuye a redefinir el sistema de valores predefinido, integrando nuevas visiones.	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CCL • CD • CAA • CSC

Bloque 2. De personas individuales a seres sociales

• a	<p>• B2.1. La apertura hacia las creencias, sistema de valores, visiones del mundo, prácticas y bagajes</p>	<p>• B2.1. Participar a nivel cognitivo y emocional en situaciones de contacto intercultural real o simulado,</p>	<p>• VDE2.1.1. Dramatiza situaciones en las que ejerce diversos sistemas de valores, creencias, etc. con el fin de empatizar con el otro.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
• c				<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
	<p>culturales de los otros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • B2.2. El respeto como valor de referencia. • B2.3. Dignidad, respeto y tolerancia. • B2.4. Justicia y solidaridad. 	<p>desde una perspectiva constructiva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VDE21.2. Aplica la comunicación no violenta en la defensa de manifestaciones culturales y sociales diferentes de las propias. • VDE2.1.3. Relaciona los conceptos de dignidad y respeto y los aplica coherentemente. • VDE2.1.4. Distingue entre el respeto a las personas y la tolerancia hacia las ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CSIEE • CCL • CSC • CSIEE • CCL • CSC • CSIEE
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Formas de violencia estructural e individual: la violencia de género, la ciberviolencia, los radicalismos y el acoso en la escuela y en los entornos laborales. Auxilio necesario a las víctimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Reconocer situaciones de violencia y maltrato en diferentes contextos, favoreciendo la búsqueda de soluciones para auxiliar a las víctimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE2.2.1. Pone en práctica procesos de comunicación que empaticen con las personas que sufren algún tipo de violencia. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.5. Marcos legales de acción en la seguridad y protección de las víctimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Reflexionar sobre el equilibrio entre seguridad y libertad individual y social. 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE2.3.1. Debate sobre la frontera que existe entre la protección del Estado y los derechos individuales. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
• a	<ul style="list-style-type: none"> • B2.6. La ciudadanía 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Conoce y 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE2.4.1. Identifica 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
<ul style="list-style-type: none"> • e • g 	<p>activa y responsable. Acción y participación como elementos necesarios para la democracia y el control gubernamental.</p> <ul style="list-style-type: none"> • B2.7. La responsabilidad compartida de la ciudadanía. • B2.8. La eficacia en la resolución de conflictos y en la construcción social. 	<p>razona sobre diferentes luchas por los derechos fundamentales, entendiendo su valor y analizando críticamente sus circunstancias y las conquistas que se consiguieron con ellas.</p>	<p>ejemplos y buenas prácticas en la participación social o política de distintos colectivos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • VDE2.4.2. Analiza diferentes situaciones de lucha por la defensa de derechos de diferentes colectivos a lo largo de la historia. • VDE2.4.3. Conoce algunas organizaciones de participación ciudadana para diferentes objetivos y sabe como contactar con ellas. • VDE2.4.4. Identifica un problema real de su comunidad sobre el que es capaz de actuar y planifica una acción de participación social para ofrecer una posible solución o propuesta de mejora. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CSC • CSIEE • CCL • CD • CSC • CSIEE • CCL • CSC • CSIEE • CCL • CAA • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • c • g 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.9. La pluralidad de esquemas de valores morales y su importancia en la gestión de modelos sociales inclusivos, 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.5. Reflexiona sobre su papel en la construcción y mejora de la sociedad, así como en la resolución de conflictos 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE2.5.1. Explica el concepto de responsabilidad como elemento que construye la toma de decisiones. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
	abiertos y flexibles.			
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.10. La búsqueda de modelos comunes y universales éticos. • B2.11. Responsabilidad versus culpa. • B2.12. La resolución pacífica y constructiva de conflictos. La mediación. Las prácticas restaurativas frente a las puramente punitivas. 	interculturales.	<ul style="list-style-type: none"> • VDE2.5.2. Es capaz de evidenciar los sistemas de valores que subyacen en posturas enfrentadas en un conflicto. • VDE2.5.3. Debate sobre las soluciones posibles que se puedan dar en un conflicto. • VDE2.5.4. Proporciona soluciones a situaciones reales de conflicto basadas en el respeto a la diversidad y a la mejora de la sociedad a través del diálogo, la mediación y las prácticas restaurativas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE • CCL • CAA • CSC • CSIEE • CCL • CAA • CSC • CSIEE • CCL • CAA • CSC • CSIEE
Bloque 3. La inclusión en la diversidad				
• a	• B3.1. Emigración e	• B3.1. Conoce y	• VDE3.1.1. Identifica	• CCL

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
	<p>inmigración: la diversidad frente a la uniformidad.</p> <p>• B3.2. La valoración de los diferentes rasgos culturales, sociales y religiosos de los colectivos migrantes. Las aportaciones científico-técnicas de distintas culturas. La celebración de la diversidad. Las aportaciones de las diferentes culturas y religiones a la solución de los conflictos.</p>	<p>valora las aportaciones con las que contribuye la diversidad humana a la construcción de las sociedades.</p>	<p>movimientos humanos de emisión o recepción de poblaciones propios y contextualizados en diferentes momentos históricos.</p>	<p>• CMCCT</p> <p>• CSIEE</p> <p>• CCEC</p>
• l			<p>• VDE3.1.2. Lo relaciona con el movimiento de fronteras y con la diversidad lingüística, con la herencia de las distintas aportaciones técnicas y culturales.</p>	<p>• CCL</p> <p>• CMCCT</p> <p>• CSIEE</p> <p>• CCEC</p>
• n			<p>• VDE3.1.3. Pone ejemplos concretos de aportaciones producidas por distintas culturas en el mundo actual.</p>	<p>• CCL</p> <p>• CMCCT</p> <p>• CSIEE</p> <p>• CCEC</p>
			<p>• VDE3.1.4. Analiza y busca puntos de encuentro entre diferentes religiones que sean compatibles con los derechos humanos y los valores europeos.</p>	<p>• CCL</p> <p>• CMCCT</p> <p>• CSIEE</p> <p>• CCEC</p>
• a	<p>• B3.3. La lucha contra los estereotipos culturales, religiosos o de género y el abandono de los modelos</p>	<p>• B3.2. Explica la importancia de la lucha contra los discursos totalitarios y alienantes.</p>	<p>• VDE3.2.1. Justifica la idoneidad de los discursos que valoran la presencia de la inmigración.</p>	<p>• CCL</p> <p>• CSC</p>

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
	homogeneizadores y reductores de la diversidad.			
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE3.2.2. Analiza e identifica los discursos excluyentes y radicales que surgen alrededor de las manifestaciones culturales y religiosas y determina las causas que llevan a la adopción de estos. discursos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
	<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. La cultura, la escuela y el deporte como espacios de inclusión. 			
• a	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. El ciberespacio como entorno diverso e inclusivo. El respeto en el ciberespacio. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Promueve estrategias de inclusión en diferentes ámbitos. 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE3.3.1. Identifica recursos y estrategias para el conocimiento del otro y para su inclusión social a través de ejemplos extraídos de la vida cotidiana. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC • CSIEE
• d	<ul style="list-style-type: none"> • B3.6. La construcción de relatos y narrativas comunes: desde lo que nos une y contra lo que nos separa. La cooperación como modelo de mejora social. 			
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE3.3.2. Elabora propuestas de prácticas inclusivas desde distintos ámbitos (actividades culturales, escuela, deporte, ciberespacio...) que permitan canalizar los intereses comunes. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC • CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE3.3.3. Propone acciones interculturales a través del trabajo cooperativo en su comunidad de referencia que promueven los valores democráticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC • CSIEE

Objetivos	Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje	Competencias
	<ul style="list-style-type: none"> • B3.7. El conocimiento y la comprensión crítica de la propia individualidad. Quiénes somos y cuál es el lugar que queremos ocupar en el mundo. 			
• a	<ul style="list-style-type: none"> • B3.8. El conocimiento y la puesta en valor de diferentes idiomas y de los códigos de comunicación. Qué queremos comunicar. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Realiza proyectos de participación social que pongan el foco en la inclusión a través del respeto por los valores democráticos y en la construcción de una sociedad justa y plural. 	<ul style="list-style-type: none"> • VDE3.4.1. Planifica y coopera en la ejecución de un proyecto de aprendizaje-servicio en el que se ponga de manifiesto hacia qué sociedad quiere avanzar, cuál es su propio papel en ese proyecto, cómo transmitirlo a la comunidad para producir una mejora social sostenible. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
• b				<ul style="list-style-type: none"> • CD
• c	<ul style="list-style-type: none"> • B3.9. El conocimiento y la comprensión crítica del mundo: la política, la justicia, los derechos humanos, las culturas, religiones, la historia y los medios de comunicación. 			<ul style="list-style-type: none"> • CAA
• d				<ul style="list-style-type: none"> • CSC
• g				<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
• m				<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
• ñ	<ul style="list-style-type: none"> • B3.10. El conocimiento y la comprensión crítica de la economía, del medio ambiente, de la producción y de la tecnología. La defensa de la sostenibilidad. 			<ul style="list-style-type: none"> • CCL
				<ul style="list-style-type: none"> • CD
			<ul style="list-style-type: none"> • VDE3.4.2. Evalúa el proyecto y propone vías de mejora y transferibilidad. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA
				<ul style="list-style-type: none"> • CSC
				<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
				<ul style="list-style-type: none"> • CCEC

VALORES ETICOS 4º ESO

SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN.

UD	Contid	Mes	Sesión
1ª Avaliación			
Bloque 1. A dignidade da persoa			
1	B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUHU. B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	Set/out	4
2	B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar. B2.2. Fenómeno da socialización global. B2.3. Perigos da socialización global a marxe dos valores éticos universais. B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión e outros dereitos	Out/nov	5
3	B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía. B3.3. Proxecto de vida persoal: limites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía	Nov/dec	4
2ª Avaliación.			
1	B3.4. Éticas formais e éticas materiais. B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.	Xan/feb	4
2	B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant.	Feb/ mar	4
Bloque 4. A xustiza e a política.			
3	B4.1. Democracia e xustiza. B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos. B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos.	Mar	4
3ª Avaliación			
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos.			

UD	Contid	Mes	Sesión
1	B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación da ética. B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais. B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.	Abr	2
2	B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciabes. B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.	Abr/mai	3
3	B5.7. Dereito á seguridade e paz. B5.8. Compromiso coa paz e solidariedade coas vítimas da violencia. B5.9. Ameazas á paz. B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.	Mai	3
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.			
4	B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos. B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais.	Xun	2

RELACIÓN POR CADA UNIDADE

UD	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Peso na cualificación	Traballo na unidade
1ª Avaliación.					
Bloque 1. A dignidade da persoa.					
1	CSC CCL CAA	.VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza. VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade. VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	50%	10%	100%
		Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais.	50%	10%	100%

	CCL CD CSIEE CCEC CSC	<p>VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos.</p> <p>VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar.</p> <p>VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresaíntes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado.</p> <p>VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc.</p> <p>VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.</p> <p>VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual.</p> <p>VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás.</p>	50%	10%	100%
		2ª Avaliación.			
1		Bloque 3. A reflexión ética.			
	CSC CMCCT CSIEE	<p>VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.</p> <p>VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc).</p> <p>VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o rodean, identificando as limitacións e oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, etc, co obxecto de deseñar a partir delas o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo</p>	50%	10%	100%
2	CAA CD CSIEE	<p>VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo kantiano.</p> <p>VEB3.4..2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.</p>	50%	10%	100%
		Bloque 4. A xustiza e a política.	50%	10%	100%

<p>CSC CAA CSC</p>	<p>VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e a as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e preservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/políticas, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza,etc).</p> <p>VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda da liberdade humana.</p> <p>VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoa; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa da protección da natureza, etc cidadáns e a as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e preservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/políticas, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza,etc).</p> <p>VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda da liberdade humana.</p> <p>VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoa;</p>	50%	10%	100%
	<p>3ª Avaliación.</p>	50%	10%	100%
	<p>Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos.</p>	50%	10%	100%

	CCL CSIEE CAA CD	<p>VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia.</p> <p>VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e os principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos coma os de desobediencia civil e obxección de conciencia.</p> <p>VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).</p> <p>VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela.</p>	50%	10%	100%
2	CSC CCED CD	<p>VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para acadar polas sociedades e polos Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar.</p> <p>VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos se sociais (pobreza, falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda).</p> <p>VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual dalgunhas institucións e voluntarios voluntarias que traballan pola defensa e o respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, OIEA, OMS, UNESCO, etc, organizacións non gubernamentais como Greenpeace, UNICEF, ETC, así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea.</p>	50%	10%	100%
3	CCL CSC CD	<p>VEB5.4.1. Diserta en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH).</p> <p>VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia.</p> <p>VEB5.4.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte individual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais,</p>	50%	10%	100%
4	CAA CMCCT CSC CSIEE	<p>VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (OTAN, ONU, UE, etc).</p> <p>VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais.</p> <p>VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH.</p>	50%	10%	100%

HISTORIA DA FILOSOFÍA 2 BACHARELATO

SECUENCIACIÓN, CONTIDOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
PRIMEIRA AVALIACIÓN Bloque 1. Contidos transversais			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comentario de texto. ▪ B1.2. Diálogo filosófico argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Diálogo filosófico argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e 			

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícalos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

		internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. ▪ B2.2. Dialéctica socrática. ▪ B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas ▪ B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mímese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		e a dimensión antropolóxica e política da virtude.	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da inclusión das mulleres na educación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. A física de Demócrito. ▪ B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles. ▪ B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

		linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonística e a política, en comparación coas teorías de Platón.	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. ▪ B2.9. Científicos helenísticos. ▪ B2.10. A Biblioteca de Alexandría. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
Bloque 3. A filosofía medieval			

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuír ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillerme de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
SEGUNDA AVALIACIÓN Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana. ▪ B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. ▪ B4.3. Implicacións da revolución científica. ▪ B4.4. Realismo político de Maquiavelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.1.2. Explica as ideas ético- políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Descartes: O método, o "<i>cogito</i>" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico. ▪ B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "<i>cogito</i>", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		<p>fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "<i>cogito</i>" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto ▪ B4.8. Locke: liberalismo político. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

		<p>á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaaas coas solucións aportadas por Hume. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11. Lei Moral e paz perpetua. ▪ B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant. ▪ B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. 	<p>ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nóumeno, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
TERCEIRA AVALIACIÓN Bloque 5. A filosofía contemporánea			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto. 	<p>superestrutura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízaos con rigor.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora. ▪ B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto. ▪ B5.5. A vontade en Schopenhauer. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

		verdade e da liberdade.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplícaos con rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home- masa e home selecto, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valorao seu compromiso coa defensa da cultura e da democracia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Filosofía crítica da escola de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.4.1. Identifica conceptos de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> - c - d - e - h 	<p>Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso.</p> <p>B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa.</p> <p>B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.</p> <p>B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.</p>	<p>Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado,</p> <p>comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor.</p>	<p></p>
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> - CAA
		<ol style="list-style-type: none"> 1. HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Habermas e do pensamento posmoderno por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á 	<ol style="list-style-type: none"> 1. CSC

	diferenza.	
	1. HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras.	1. CSC
	1. HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia.	CAA 1.CCL

PSICOLOXÍA 2º BACHARELATO

SECUENCIACIÓN, CONTIDOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
PRIMEIRA AVALIACIÓN Bloque 1. A psicoloxía como ciencia			
b e	B1.1. A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX.	PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.	CAA
	B1.2. Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud.		
h l	B1.3. Diversidade de acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución.		
	B1.4. Obxecto propio da psicoloxía. A psicoloxía e outros saberes.		
		PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.	CMCCT
d e	B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicoloxía.	PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir, explicar, predicir e modificar.	CMCCT
l	B1.6. Facetas teórica e práctica da psicoloxía, e ámbitos de aplicación.		
	B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.	PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na	CSC

		comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.	
		<ul style="list-style-type: none"> PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.). 	CAA
<ul style="list-style-type: none"> a d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas. B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, humanismo e psicobioloxía. B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas. PSB1 3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía. 	CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre 	CCL

Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		<p>outros.</p> <p>PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.</p>	<p>CD</p> <p>CSIEE</p>
Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta			
e g h i	<p>B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais.</p> <p>B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.</p>	<p>PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais.</p>	<p>CMCCT</p>
		<p>PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.</p>	<p>CD</p>
d e g i	<p>B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores.</p> <p>B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan.</p>	<p>PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores.</p>	<p>CD</p>
		<p>PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.</p>	<p>CMCCT</p>
e h i l	<p>B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.</p> <p>B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro</p>	<p>PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.</p>	<p>CMCCT</p>
		<p>PSB2 3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de</p>	<p>CSC</p>

	para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías.	investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías.	
a c e g i	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina. ▪ B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, deleción, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT
b c d h	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSIEE
Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

		valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo.	
	SEGUNDA AVALIACIÓN Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso. ▪ B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicloxía. ▪ B3.3. Leis da percepción da Gestalt. ▪ B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos. ▪ B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndoos dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transducción, transmisión e recepción). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

		fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. A memoria. Atención e concentración. ▪ B3.8. Tipos de atención. ▪ B3.9. Alteracións da atención. ▪ B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. ▪ B3.11. Esquecemento: causas. ▪ B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir. ▪ PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana. ▪ PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CD
Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Distorsións e alteracións da memoria. 	principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora	

		conclusións.	
		<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado. 	CCL
		<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora. 	CD
	Bloque 4. Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento		
<ul style="list-style-type: none"> b d e g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social. B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade. B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc. 	CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual. 	CCEC CD
		<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, 	CCL

		as actitudes e os valores.	
▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. ▪ B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget. ▪ B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia. ▪ B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. ▪ PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso. ▪ PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia. ▪ PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CCEC
Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ b ▪ h	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
▪ a	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. Posibilidades, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.4.1. Avalía, en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h ▪ m 	<p>alcance, límites e perigos da intelixencia artificial.</p>	<p>traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
<p>TERCEIRA AVALIACIÓN Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Teorías sobre a motivación: momeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas. ▪ B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. ▪ B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación. ▪ B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións. ▪ PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración). ▪ PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Teorías da personalidade ▪ B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade ▪ B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións. ▪ B5.8. Relación entre a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

	<p>conciencia e os procesos inconscientes.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade. ▪ B5.10. Identidade e autoestima. 	<p>coñecemento da natureza humana.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas. ▪ PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomograffas, etc.). ▪ PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando algúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose. ▪ PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas 	<p></p> <p>CSIEE</p> <p>CMCCT</p> <p>CCL</p> <p>CSC</p>
Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		<p>conclusións de maneira argumentada.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia 	CSIEE

		do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital.	
▪ b ▪ c ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m	▪ B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías.	▪ PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas.	▪ CMCCT
	▪ B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adiccións. ▪ B5.13. Trastornos en relación ás emocións. ▪ B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. ▪ B5.15. Trastornos en relación á personalidade. ▪ B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo.	PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adiccións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e disociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limítrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á vellez), etc.	▪ CAA
▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h	▪ B5.17. Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos.	▪ PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición.	▪ CCL
	▪ B5.18. Relación entre emoción e cognición. ▪ B5.19. Emocións primarias, secundarias e autoconscientes.		
	▪ B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso	▪ PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade,	▪ CCL

	<p>fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa.</p> <p>▪ B5.21. Trastornos e problemas emocionais.</p>	<p>hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).</p> <p>▪ PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa.</p> <p>▪ PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maníaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións.</p>	<p></p> <p>▪ CSC</p> <p>▪ CD</p>
<p>▪ b</p> <p>▪ e</p> <p>▪ m</p>	<p>▪ B5.22. Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicoloxía da sexualidade.</p> <p>▪ B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal.</p>	<p>▪ PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicoloxía da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.</p> <p>▪ PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións.</p>	<p>▪ CSC</p> <p>▪ CCL</p>
<p>Obxectivos</p>	<p>Contidos</p>	<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>

Bloque 6. Psicología social e das organizacións			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos. 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Medidas para prever a conversión das persoas en masa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.3. Indaga na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

		<p>psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc.</p>	
		<p>■ PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos.</p>	<p>■ CSC</p>
<p>■ b ■ e ■ h ■ m</p>	<p>■ B6.9. Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional.</p> <p>■ B6.10. Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e</p>	<p>■ PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc.</p> <p>■ PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional.</p>	<p>■ CSIEE</p> <p>■ CSIEE</p>
<p>Obxectivos</p>	<p>Contidos</p>	<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>
	<p>xeración de ambientes creativos.</p> <p>B6.11. Aplicación da psicología no mundo</p>	<p>■ PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento</p>	<p>■ CCL</p>

	<p>laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral.</p>	<p>laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout. 	<p>- CD</p>

Bloco de contido	Porcentaxe asignado ao bloque	Estándares de aprendizaxe avaliábeis
BLOCO 1 (No currículo BLOCO 1 A psicoloxía como ciencia	20%	<p>1. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da Psicoloxía, identificando as diferentes pólas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.) investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e infancia, terceira idade, discapacidades, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.</p> <p>2. Describe e aprecia a utilidade das diferentes técnicas e metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha delas, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos...) e obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).</p> <p>3.2. Explica as seguintes teorías: Psicanálise, Condutismo, Teoría Cognitiva, Gestalt, Humanismo e Psicobioloxía.</p> <p>a) Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e masculina.</p> <p>b) Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas enfermidades que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, deleción, etc.</p> <p>5.2. Explica as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un mellor entendemento e comprensión entre as persoas de diferente xénero.</p>
BLOQUE 2 (No currículo BLOCO 3 Os		<p>1.1. Distingue e relaciona os diferentes elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e umbrais de percepción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución,</p>

procesos cognitivos básicos: Percepción, atención e memoria)	20%	transmisión e recepción). 2.1. Discirne e elabora conclusións sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes, intereses) e sociais (cultura, hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport y Kramer. 3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración, como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención que existen e os tipos de alteración que poden sufrir.
		1.1. Confecciona un cadro comparativo das diferentes teorías da aprendizaxe:
BLOCO 3 (No currículo Procesos cognitivos superiores: Aprendizaxe, intelixencia e pensamento)	20%	Condicionamento Clásico (Pavlov e Watson), aprendizaxe por Ensaio-Erro (Thorndike), Condicionamento Instrumental (Skinner), Teoría Cognitiva (Piaget), Gestalt (Khöler) e aprendizaxe Social ou Vicario (Bandura), entre outros. 1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como p. ex. Os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores. 2.2. Realiza un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso. 2.4. Analiza que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e a toma de decisións. 3.1 Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.
		secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor), distinguíndoas das emocións autoconscentes (culpa, vergoña, orgullo).
		4.4 Coñece algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maníaco-depresivo e descontrol emotivo, entre outros), e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.) exemplificándoos a través de algún soporte audiovisual e elaborando as súas conclusións.
		5.1 Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e maduración do individuo, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, describindo os aspectos fundamentais da psicoloxía da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.
		5.2 Describe a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotián, expoñendo de forma clara y argumentada as súas conclusión

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC	Conciencia e expresións culturais.

LEENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxía da información e comunicación.
EMP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia

3-METODOLOXÍA.

1.- Estratexias metodolóxicas.

1. 1.- Aspectos xerais

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado.
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Potenciar as metodoloxía activas:
 - Combinar traballo individual e cooperativo
 - Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas.
- Uso das TIC.
- Papel facilitador da profesora.

1. 2.- Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

1. Memorización comprensiva.
2. Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...
3. Elaboración de sínteses.

4. Análise de documentos.
5. Comentario de textos.

Aplicación da perspectiva de xénero:

A introducción da perspectiva de xénero nas materias do Departamento de Filosofía representa unha nova mirada á historia da filosofía que invita as ás alumnas e alumnos a repensar o mundo, a adquirir claves para intepretalo e a buscar estratexias para transformalo. A metodoloxía basearase :

- Relectura e análise de textos clásicos de filosofía utilizando a categoría de xénero.
- Visivilizando e analizando a vida e a obra de filósofas e pensadoras da nosa cultura occidental.

1.3.-Secuenciación habitual de traballo na aula.

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesora:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación.

Traballo persoal:

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

2. Medidas de atención á diversidade.

Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educataivas especiais, por dificultades específicas derivadas do trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por incorporación tardía ao sistema educativo ou por condicións persoais, estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poidan acadar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidos en cada etapa.

Se fose necesario elaborárase a **adaptación curricular** do alumnado que o precise en colaboración co Departamento de Orientación e aplicaremos as medias nela recollidas. Por outra banda, estableceranse as medidas oportunas para os alumnos/as con dificultades de aprendizaxe por TDAH, tales como adaptación de instrumentos, tempos e apoios que aseguren a correcta avaliación deste alumnado.

3. Materiais e recursos didácticos

Empregarase como material os apuntes de clase, sínteses realizadas polas profesoras ou polos alumnos e alumnas a partir de manuais de diferentes editoriais.

Utilizaranse como complemento libros de lectura, documentos audiovisuais e páxinas web.

4. Adaptación metodolóxica para a actividade docente semipresencial e non presencial.

Se as circunstancias sanitarias fosen tan adversas que imposibilitasen a docencia mediante clases presenciais sería necesario adaptar a metodoloxía da seguinte forma:

Se a situación fora de **semipresencialidade** o soporte, tanto teórico coma práctico, estaría a disposición do alumnado a través da plataforma Eva E-dixgal ou a través da aula virtual. Aproveitaríanse as clases presenciais para a realización de probas escritas, para explicar os aspectos teóricos básicos así como para a resolución das dúbidas. As clases non presenciais adicaríanse á elaboración de actividades variadas acordes á capacidade de traballo autónomo por parte do alumnado: resposta a cuestionarios, esquemas, resumos, comentarios. Estas tarefas entregaríanse para a súa corrección dentro do prazo acordado nas clases presenciais ou a través da aula virtual.

Se a situación fixera necesaria a suspensión das clases durante un período determinado a actividade lectiva realizaríase a través dos medios telemáticos postos á nosa disposición pola Consellería: a aula virtual, a plataforma Eva, o correo electrónico e o entorno Webex para realizar videoconferencias. A forma de proceder sería semellante á explicada para a semipresencialidade pero incrementando a recollida e corrección a través de Eva, da aula virtual ou do correo electrónico corporativo. Neste escenario e dependendo do que se prolongase a situación habería que reducir os contidos teóricos novos e reforzar os xa traballados na aula.

Por último, con respecto a aqueles alumnos que deban gardar corentena actuarase, tendo en conta a duración do período no que non poidan asistir a clase, da forma indicada neste apartado.

1.-Procedementos de avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase na segunda semana de outubro e consistirá nunha proba de contidos básicos relacionados cós estándares coa finalidade de establecer que contidos deben ser reforzados. Como consecuencia dos resultados das probas poderán establecerse medidas de atención personalizada e de atención especial aos conceptos relacionados cos estándares nos que os alumnos amosen maior dificultade.

2.-Procedemento avaliación continua, final e extraordinaria.

2.1.-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN DE PSICOLOXÍA

Na materia de **Psicoloxía** na nota de avaliación terase en conta:

1º O caderno de clase da materia. Valorarase a organización, a realización de todas as actividades sinaladas na aula, amplitude de resposta, coherencia argumentativa e reflexiva. Terase que entregar dentro da data sinalada. As libretas entregadas fóra de prazo serán penalizadas coa redución dun punto por cada día de retraso. En ningún caso se valorará unha libreta copiada por outro/a compañeiro/a. Este apartado representará o 60% da nota.

2º A participación na aula representará o 40% restante da nota de cada avaliación..

3º A nota final será a media das tres avaliacións.

4º Cunha avaliación contínua e progresiva, iranse aplicando medidas de recuperación en cada avaliación para facer un seguimento exhaustivo das dificultades que presente o alumnado. Polo tanto, deberanse realizar con novas indicacións aqueles traballos que non acaden un mínimo de 5.

5º Con respecto á recuperación final o alumnado terá un prazo de entrega para completar retrasos nas tarefas, así como modificación dalgunhas non superadas.

6º Finalizada a avaliación ordinaria a alumna ou alumno que teña superada a materia, fará actividades de ampliación. Por outra parte, darase prioridade á realización de actividades de apoio, de reforzo e de recuperación para as alumnas e alumnos coa materia sen superar de cara á preparación da proba extraordinaria -calquera que sexa o seu formato-. A cualificación terá en conta exclusivamente os resultados desta proba e, polo tanto, representará o 100% da nota. A alumna ou alumno superará a materia cunha cualificación igual ou superior a 5.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN DE HISTORIA DA FILOSOFÍA.

Na materia de **Historia da Filosofía**, á hora de avaliar ao alumnado :

1º Faranse unha ou dúas probas escritas para cada unha das avaliacións.

2º A avaliación terá en conta: a) o conxunto de tódalas actividades levadas a cabo polas alumnas e alumnos na práctica docente diaria (respostas a cuestións, comentarios de texto, realización de tarefas específicas, participación en debates, etc.), que representará o 10% da nota; e b) as probas obxectivas específicas (exames), que representarán o 90 %.

3º En cada avaliación será obrigatoria a redacción e entrega dun ou dous comentarios de texto dos indicados pola profesora.

4º Nas probas obxectivas prestarase especial atención ao dominio do vocabulario específico, á capacidade de exposición do tema ou asunto proposto, á capacidade de comprensión de textos e ao rigor e orde dos razoamentos.

5º As probas obxectivas (exames) realizaranse en consoancia coa programación e referiranse basicamente ás unidades didácticas obxecto da proba (poderían incluírse cuestións dos contidos das avaliacións anteriores co obxecto de reforzar estes coñecementos). A puntuación mínima esixida para aprobar cada avaliación é un cinco e non se fará media con nota inferior a catro.

6º Estableceranse probas de recuperación para aquelas alumnas e alumnos que non acadaron os obxectivos establecidos para cada avaliación. A cualificación mínima positiva será 5.

7º A nota final será a media da primeira, segunda e terceira avaliación. En ningún caso se fará media cunha avaliación con nota inferior a catro.

8º A nota que se obteña nas recuperacións manterase na nota media.

9º As avaliacións extraordinarias realizaranse de acordo cós contidos mínimos establecidos na programación.

10º No caso de que un alumno/a sexa descuberto copiando durante un exame suspenderá automaticamente.

11º As probas de recuperación repetiranse a final de curso para aquelas alumnas e alumnos que teñan unicamente unha avaliación pendente por insuficiencia da recuperación correspondente. Os alumnos e alumnas que teñan máis dunha avaliación pendente despois de realizadas as recuperacións farán un exame global baseado nos criterios mínimos das unidades correspondentes. A avaliación será superada cando a nota sexa igual ou superior a 5.

12º Finalizada a avaliación ordinaria darase prioridade á realización de actividades de apoio, de reforzo e de recuperación para aqueles alumnos e alumnas coa materia sen superar de cara á preparación da proba extraordinaria.

O alumnado que teña superada a materia, neste mesmo período, fará actividades de ampliación.

13º Na cualificación da convocatoria extraordinaria terase en conta exclusivamente a proba teórica, atendendo aos contidos mínimos e, polo tanto, representará o 100% da nota. A alumna ou alumno superará a materia se acada unha cualificación igual ou superior a 5.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN DE VALORES ÉTICOS E DE VALORES DEMOCRÁTICOS .

Nas materias de **Valores éticos** e de **Valores democráticos** na nota de avaliación terase en conta:

1º O caderno de clase da materia. Valorarase a organización, a realización de todas as actividades sinaladas na aula, amplitude de resposta, coherencia argumentativa e reflexiva. Terase que entregar dentro da data sinalada. As libretas entregadas fóra de prazo serán penalizadas coa redución dun punto por cada día de retraso. En ningún caso se valorará unha libreta copiada por outro/a compañeiro/a. Este apartado representará o 60% da nota.

2º A participación na aula representará o 40% restante da nota de cada avaliación..

3º A nota final será a media das tres avaliacións.

4º Cunha avaliación continua e progresiva, iranse aplicando medidas de recuperación en cada avaliación para facer un seguimento exhaustivo das dificultades que presente o alumnado. Polo tanto, deberanse realizar con novas indicacións aqueles traballos que non acaden un mínimo de 5.

5º Con respecto á recuperación final o alumnado terá un prazo de entrega para completar retrasos nas tarefas, así como modificación dalgunhas non superadas.

6º A partir do 5 de xuño a alumna ou alumno que teña superada a materia, fará actividades de ampliación. Por outra parte, darase prioridade á realización de actividades de apoio, de reforzo e de recuperación para as alumnas e alumnos coa materia sen superar de cara á preparación da proba extraordinaria -calquera que sexa o seu formato-. A cualificación terá en conta exclusivamente os resultados desta proba e, polo tanto, representará o 100% da nota. A alumna ou alumno superará a materia cunha cualificación igual ou superior a 5.

2.2.-GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE ESTÁNDARES.

MÍNIMOS ESIXIBLES PARA TODOS OS CURSOS DE VALORES ÉTICOS E DEMOCRÁTICOS.

Tendo en conta a natureza das dúas materias, non parece axeitado establecer uns contidos mínimos para aprobar. Consideramos que é máis importante a maduración persoal, a actitude comprensiva e dialogante na clase, unha aportación constructiva á convivencia no centro etc. Mais que contidos, trátase de acadar competencias cívicas. Pola nosa parte non nos parece que os alumnos e as alumnas teñan que aprender contidos da área de valores éticos senón incorporarllos a súa conducta. Neste sentido para aprobar a materia é suficiente con:

- ⌚- Asistir a clase.
 - Facer todas ou a maioría das tarefas.
 - Participar na medida do posible na actividade cotidiá da clase.
- ⌚- Dialogar de maneira tolerante e contrastar opinións nos debates
- ⌚- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
 - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.

- Coñece e explica diferentes teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo.
- Comprende e valora a importancia da Razón Crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.

MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A MATERIA DE HISTORIA DA FILOSOFÍA.

- Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.
- Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.
- Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.
- Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícalos con rigor.
- Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mímesis, methexis, virtude e xustiza, entre outros, e aplícalos con rigor.
- Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude.
- Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "cogito", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícalos con rigor.
- Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "cogito" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval.
- Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, entre outros, e úsalos con rigor.

- Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.
- Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía política moderna.
- Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nómeno, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor.
- Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.
- Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestrutura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízalos con rigor.
- Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo.

MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A MATERIA DE PSICOLOXÍA

- Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais.
- Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.
- Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físicodeportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.
- Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).
- Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución, transmisión e recepción).
- Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.
- Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia.
- Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hiperamnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora.
- Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Köhler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.

3.- Plan de reforzo e recuperación.

Os plans de reforzo e recuperación responden ás necesidades individuais do alumnado derivadas dos resultados da avaliación inicial e pretenden que o alumnado recupere as aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2019/20. En consecuencia, despois de corrixir as probas de avaliación inicial e de asistir as sesións de avaliacións correspondentes e de intercambiar impresións co resto do profesorado do centro, consideramos que o plan de reforzo e recuperación, que se desenvolverá ao longo de todo o curso, debe ir dirixido a potenciar as habilidades básicas que son condición necesaria para poder acadar o dominio dos estándares das materias do presente curso.

A única materia, das impartidas por este departamento, que presenta continuidade é **Valores éticos**, e para ela, as aprendizaxes imprescindibles, recollidas nos estándares mínimos sinalados en negrita nesta programación, están suficientemente consolidados. Polo tanto, o plan de reforzo e recuperación, estará dirixido en todas as materias a potenciar habilidades básicas: o dominio do vocabulario propio da materia, a lectura comprensiva de textos curtos, de dificultade apropiada ó nivel do alumnado, para a súa análise e síntese, a realización de mapas conceptuais e esquemas, e a exposición argumentada de forma oral ou por escrito de aspectos teóricos relevantes recollidos no temario.

Aos alumnos con materias pendentes faráselles unha proba escrita por avaliación. As probas terán a mesma estrutura que as do curso ordinario.

5- OUTRAS AVALIACIÓNS.

1.- Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Escala			
(Indicadores de				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Consequiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a				
3.- Consequiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e				
4.- Consequiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender ao alumnado con				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender ao alumnado				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborador do alumnado				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos				

6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas				
14.- Avaliáse a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación?				

2. Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo de revisión.

A programación revisarase con periodicidade anual. En caso de desfase reconsiderarase a temporalización e corríxiranse os erros observados.

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas.				

19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º. 5 do				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?ºº				

6-ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

As profesoras do Departamento están abertas á posibilidade de visitar exposicións, asistir a conferencias, representacións teatrais, xuízos ou calquera outras actividades que garden relación coas temáticas desenvolvidas na Programación. A concreción destas actividades dependerá da oferta cultural e dos recursos ao noso alcance.

Este Curso 2022-2023 consideramos a posibilidade de levar a cabo actividades como as seguintes:

- Recuperar a visita ao Parlamento Galego coas alumnas e alumnos do primeiro ciclo da ESO.
- Visita aos museos científicos da Coruña coas alumnas e alumnos de Filosofía e Cidadanía.
- Excursión de fin de curso a Roma coas alumnas e alumnos de primeiro de Bacharelato.

7. DATOS DO DEPARTAMENTO

Materi	Curso	Grupos	Profesor/a
Valores Éticos	2º ESO	2	Asunción Carreiras
Valores Éticos	2º ESO	1	Nélida Corral García
Valores Democráticos	2º ESO	2	Asunción Carreiras
Valores Democraticos	2ºESO	1	Nélida Corral García
Valores Éticos	4ºESO	2	Nélida Corral García
Historia da Filosofía	2ºBAC	1	Asunci'on Carreiras
Psicoloxía	2º BAC	1	Nélida Corral García

